

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avd. 9, miljödomstolen, rotel 5

DOM
2005-04-08
meddelad i
Stockholm

Mål nr M 30340-04

KLAGANDE

JL

Ombud: advokaten **OB**, Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493, 103 92 STOCKHOLM

MOTPART

Bygg- och miljönämnden i Nyköpings kommun
611 83 NYKÖPING

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Södermanlands län beslut den 17 september 2004,
dnr 505-12159-2003, se domsbilaga 1

SAKEN

Föreläggande rörande undersökningar på fastigheten Sjösa 1:3 i Nyköpings kommun

DOMSLUT

- Miljödomstolen gör ingen annan ändring av det överklagade beslutet än att tidpunkten för när förslaget till undersökningsprogram senast skall redovisas flyttas fram till den 30 september 2005.
- Miljödomstolen avvisar **JL** andrahandsyrkande.

Dok.Id 14314

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Fleminggatan 14

Telefon
08-657 50 45

Telefax
08-657 56 28

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning9@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-12:00
13:00-15:00

YRKANDEN M.M.

JL har överklagat länsstyrelsens beslut och i första hand yrkat att miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver miljö- och byggnämndens beslut. I andra hand har **JL** yrkat att miljödomstolen med ändring av bygg- och miljönämndens beslut fastställer att skyldigheten att utföra undersökningar enligt bygg- och miljönämndens föreläggande skall bäras solidariskt av **JL** och Nyköpings kommun och att kostnaderna för undersökningen skall fördelas dem emellan i proportionen 12 % för **JL** och 88 % för Nyköpings kommun. Som grund för yrkandena har samma omständigheter som hos länsstyrelsen åberopats med i huvudsak följande tillägg. **JL** är inte att anse som verksamhetsutövare i sin egenskap av ägare av fastigheten Sjösa 1:3. Om han skulle vara att betrakta som sådan, är han verksamhetsutövare i långt mindre grad än Nyköpings kommun, som har ägt den aktuella marken under mycket längre tid och därför bör betraktas som huvudsaklig verksamhetsutövare. Föreläggandet borde av den anledningen ha riktats mot Nyköpings kommun. Om innehavet av marken anses konstituera ett verksamhetsutövaransvar bör detta vara solidariskt mellan Nyköpings kommun och **JL**.

Bygg- och miljönämnden i Nyköpings kommun har i yttrande vidhållit sitt ställningstagande och anfört i huvudsak följande. Förvaringen av det avfall som finns i det gamla gruvhålet kan betraktas som pågående miljöfarlig verksamhet. Nämndens beslut är därför korrekt. Det är möjligt att ett liknande beslut skulle kunna fattas med stöd av 10 kap. miljöbalken och att ansvarsreglerna då är annorlunda.

DOMSKÄL

I målet har framkommit att avfall i form av bland annat tunnor med kemikalier förvaras på den aktuella fastigheten. Avfallet torde, enligt vad som framgår av handlingarna, härröra från verksamheten som bedrevs vid Sjösa sågverk för några decennier sedan. Översiktliga undersökningar har visat att föroreningar finns på fastigheten Sjösa 1:3. Det föreläggande som är föremål för prövning i målet är riktat

mot JL . Han har inte haft del i den tidigare verksamheten på fastigheten, men han är numera ägare till fastigheten. I målet uppkommer frågor rörande dels vem som är rätt adressat för föreläggandet, dels om grunden för det beslutade föreläggandet är riktig.

Med miljöfarlig verksamhet avses enligt 9 kap. 1 § 2 miljöbalken användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom utsläpp eller förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten. En markägare som förvarar avfall eller kemikalier på sin fastighet kan enligt praxis vara att betrakta som verksamhetsutövare till en pågående miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 1 § miljöbalken, trots att den aktiva verksamheten som var upphov till dessa rester avslutats och den nuvarande markägaren inte har någon anknytning till denna verksamhet. Mot den bakgrunden är

JL att betrakta som verksamhetsutövare till en miljöfarlig verksamhet.

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas. Syftet med det aktuella föreläggandet synes vara förebyggande, på så sätt att underlag efterfrågas rörande hur de ytterligare undersökningar som behövs för att förhindra skador på människor och miljön skall utföras. Miljödomstolen delar därför underinstansernas bedömning att bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken är tillämpliga. Föreläggandet är således fattat på en riktig grund och bör inte undanröjas av den anledningen.

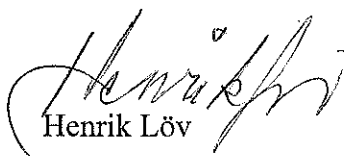
Med hänsyn till resultatet av de översiktliga undersökningar som företagits bedömer miljödomstolen att det finns behov av ytterligare undersökningar på fastigheten. Hur undersökningarna skall utföras samt vem eller vilka som skall utföra och bekosta dem är, såvitt handlingarna i målet utvisar, ännu inte bestämt. I föreläggandet har bygg- och miljönämnden endast ålagt JL att inom viss tid inkomma med förslag till undersökningsprogram omfattande kartläggning av geologiska och hydrologiska förhållanden i berggrunden kring Sjösa gruva med syfte att kartera vattenförande sprickzoner i berget och bedöma möjliga

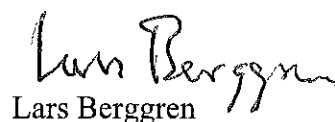
spridningsvägar för föroreningar från gruvområdet till brunnar och vattendrag i området samt föroreningshalter av metaller och alifatiska, aromatiska och klorerade kolväten i grundvattnet och gruvhålet "Storgruvan". Föreläggandet, som väsentligen syftar till att **JL** skall redovisa det underlag som tillsynsmyndigheten kan behöva för att ta ställning till vidare tillsynsåtgärder och som således bör anses tillräckligt tydligt och preciserat med avseende på vad han skall prestera, är inte mer ingripande än nödvändigt. Överklagandet skall med hänsyn till det som nu har sagts avslås. Tidpunkten för när förslaget till undersökningsprogram senast skall redovisas bör flyttas fram till den 30 september 2005.

JL andrahandsyrkande har inte varit föremål för prövning i underinstanserna och torde redan av detta skäl inte kunna prövas av miljödomstolen i detta mål. I sammanhanget kan även nämnas att **JL** vid miljödomstolen väckt talan mot kommunen om sådan ansvarsfördelning som anges i 20 kap. 2 § första stycket 7 miljöbalken. Hans andrahandsyrkande skall således avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (TSH-MD 2)

Överklagande skall ges in till Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, senast den 29 april 2005 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen. Prövnings-tillstånd krävs.

Henrik Löf

Lars Berggren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Henrik Löf och miljörådet Lars Berggren. Föredragande har varit beredningsjuristen Ingela Karlsson.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Magnus Jansson
0155-26 40 19

Domsbil. 1

BESLUT

Datum

2004-09-17

1(3)

Dnr

505-12159-2003 ✓

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avcil 9

JL

Ombud Advokat OB

Alrutz Advokatbyrå AB

Box 7493

103 92 STOCKHOLM

Akt *2004-10-14*
M30340-04

Aktbil. *3*

Överklagande av bygg- och miljönämndens beslut av den 21 oktober 2003 angående Sjösa 1:3, Nyköpings kommun

BESLUT

Länsstyrelsen avslår överklagandet. Den tid inom vilken Ni ska uppfylla det som anges i föreläggandet ändras dock till den 1 februari 2005.

Detta beslut kan överklagas hos Stockholms tingsrätt, Miljödomstolen, se bilaga.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Bygg- och miljönämnden i Nyköpings kommun beslutade den 21 oktober 2003, med stöd av 26 kap. 9, 14 och 22 § § miljöbalken (MB) samt 2 kap. 2 § MB vid vite av 10 000 kr förelägga Er, i egenskap av ägare till fastigheten Sjösa 1:3, att senast den 1 mars 2004 till Bygg och Miljö inkomma med förslag till undersökningsprogram omfattande kartläggning av geologiska och hydrologiska förhållanden i berggrunden kring Sjösa gruva med syfte att kartera vattenförande sprickzoner i berget och bedöma möjliga spridningsvägar för föroreningar från gruvområdet till brunnar och vattendrag i området samt föroreningshalter av metaller och alifatiska, aromatiska och klorerade kolväten i grundvattnet och gruvhålet "Storgruvan". Som skäl för nämndens beslut hänvisades till förvaltningens tjänsteskrivelse 2003-09-18. Där framgår bl.a. följande. Verksamhet vid Sjösasågen bedrevs under 1946-1987 av Sjösa AB som därefter fusionerades med Träförädlingen i Mjölby. Detta bolag försattes i konkurs 1991. Huvuddelen av avfallet har troligen deponerats av Sjösa AB. Eftersom det fusionerade bolaget har gått i konkurs finns det inga möjligheter att rikta ett föreläggande mot detta. Nyköpings kommun förvärvade marken 1966 av AT-L. Kommunen sålde marken 1999 till

JL. Den översiktliga undersökning som gjorts av länsstyrelsen visar att avfallet i gruvan innehåller bl.a. arsenik, koppar, krom, zink, och pentaklorfenol. I nuläget är det viktigt att fortsatta undersökningar inriktas på att få reda på hur stor risken är för spridning av de farliga ämnen som finns i avfallet. Med miljöfarlig verksamhet avses sammanfattningsvis all användning av mark, byggnader eller anläggningar, dvs fast egendom eller fasta anläggningar, som innebär utsläpp till mark, luft eller vatten eller annan olägenhet för människors hälsa eller miljön. Miljöfarlig verksamhet innefattar enligt flera förarbetsuttalanden till MB även passiv förvaring i enlighet med den praxis som utvecklats vid tillämpningen av miljöskyddslagen. Vad som skall utgöra förvaring regleras inte i lagen utan har vuxit fram i praxis. Hittills har det varit fråga om deponier,

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
611 86 NYKÖPING	Stora torget 13	0155 26 40 00 växel	0155 - 28 20 87	lansstyrelsen@d.lst.se
Organisationsnr	Postgiro	Bankgiro	Internet	
202100-2262	35174-2	5051-8653	www.d.lst.se	

Datum

Dnr

2004-09-17

505-12159-2003

slagghögar, tunnor med kemikalier och tankar med olika innehåll. I dessa förvaringsfall jämställs fastighetsägaren med en verksamhetsutövare även om fastighetsägaren aldrig har deltagit i den verksamhet som gett upphov till det som förvaras på fastigheten. Markägarens ansvar bör dock på samma sätt som enligt miljöskyddslagen vara underställt förorenarens, dvs i första hand skall krav riktas mot den som har bedrivit den aktiva verksamhet som gett upphov till föroreningen. Om förvaring av avfall eller tunnor med kemikalier medför risk för skada eller olägenhet i omgivningen kan tillsynsmyndigheten ställa krav på undersökningar och förebyggande åtgärder gentemot fastighetsägaren enligt 2 kap. MB. ----- JL är att betrakta som verksamhetsutövare eftersom deponin på hans fastighet Sjösa 1:3 utgör förvaring. Han kan därför åläggas att undersöka deponin för att skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (2 kap. 2 § MB). Tillsynsmyndigheten kan med stöd av bestämmelserna i 26 kap. 22 § MB förelägga den som bedriver verksamhet som kan befaras medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön att utföra nödvändiga undersökningar. Enligt förarbetena bör begreppet undersökning ges en vid tolkning. Bygg och miljö gör utifrån 2 kap. 7 § MB bedömningen att med hänsyn till avfallets giftighet är det skäligt att kräva fortsatta undersökningar för att kartlägga risken för spridning .

Ni har genom Ert ombud överklagat beslutet och yrkat att beslutet upphävs. Som grund har Ni anfört bl.a. följande. Vilket ansvar en verksamhetsutövare har när det gäller åtgärder för att komma till rätta med olägenheter av en markförorening anges i 2 kap. 8 § och 10 kap. MB. Däri regleras inte bara ansvaret för att vidtaga efterbehandlingsåtgärder (10 kap. 2 § MB) utan också ansvaret för kostnader för att utreda behovet av reparativa åtgärder inom ett förorenat område (10 kap. 8 § MB). Bygg- och miljönämndens föreläggande är emellertid inte grundat på nämnda föreskrifter utan på 2 kap. 2 § MB som avser verksamhetsutövares kunskap om bl.a. eventuellt behov av skadeförebyggande åtgärder på grund av en pågående eller planerad aktiv verksamhet eller planerad åtgärd. Detta stadgande är inte tillämpligt i det nu aktuella fallet. Redan på grund därav bör det överklagade beslutet undanröjas. Om Ni i egenskap av ägare av fastigheten Sjösa 1:3 skall anses vara verksamhetsutövare så måste även tidigare ägare av fastigheten vara detta. Enligt 10 kap. 6 § MB svarar flera verksamhetsutövare solidariskt i den utsträckning inte annat följer av att ansvaret är begränsat enligt 4 § första stycket. En verksamhetsutövare som visar att hans eller hennes bidrag till en förorening är så obetydligt att det inte ensamt motiverar efterbehandling skall dock ansvara endast för den del som motsvarar bidraget. Det huvudsakliga ansvaret för reparativa åtgärder och för utredning som syftar till att fastställa behovet härav måste alltså under rådande omständigheter åvila Nyköpings kommun. Ert bidrag måste anses vara så obetydligt att Ni inte kan åläggas ansvar för mer än som motsvarar Er innehavstid. Det bör alltså ha ålegat bygg- och miljönämnden att rikta sitt föreläggande mot Nyköpings kommun. Även den omständigheten att Ni enbart förelagts utreda föroreningsförhållandena bör utgöra skäl för att undanröja bygg- och miljönämndens beslut, eftersom Ni inte skäligen kan åläggas att svara för mer än en mycket liten del av de kostnader som utredningen om eventuellt saneringsbehov kan kräva och således inte heller kan åläggas att bekosta det undersökningsprogram som föreläggandet avser.

BESLUT

3(3)

Datum

Dnr

2004-09-17

505-12159-2003

MOTIVERING

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken (MB) får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas. Vidare sägs att mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet inte får tillgripas.

Med hänsyn till vad som framkommit av utredningen i ärendet finner länsstyrelsen att bygg- och miljönämnden haft laglig grund för det beslutade föreläggandet. Överklagandet skall därför avslås. Tiden för fullgörande skall dock flyttas fram med hänsyn till den tid som förflutit.

Mats Lundström

Magnus Jansson

Bilaga

Hur man överklagar

Kopia till

Bygg- och miljönämnden i Nyköpings kommun (kommunens akt åter efter laga kraft)